

İSTANBUL'DA YEREL SİYASET, İTTİHATÇILAR VE MİLLİYETÇİLİK, 1908-1925

Dr. Erol Ülker
FMV Işık Üniversitesi

Bu araştırma, Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş süreci açısından büyük önem taşıyan 1908-1925 döneminde, İstanbul'da izlenen yerel politikaları konu almaktadır. 1908 Anayasal Devrimi'nden sonra önce dolaylı olarak, Ocak 1913'ten sonra ise doğrudan ve tekelden İmparatorluğu yöneten İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin (İTC) Osmanlı başkenti İstanbul'daki faaliyetleri, araştırmanın temel konusunu teşkil etmektedir. Öncelikle İTC'nin İstanbul'da nasıl ve hangi toplumsal sınıflara dayanarak örgütlendiği ele alınmakta, Cemiyet ile loncalar arasındaki ilişkiler incelenmekte ve bu bağlantının Cihan Harbi sırasında İstanbul'un iâşe işleri açısından önemine vurgu yapılarak, bu esnada Kara Kemal çevresi etrafında merkezileşen sermaye birikim sürecine işaret edilmektedir. Araştırmanın ikinci bölümünde, İTC örgütlenmesinin, Mütareke döneminde ve işgal koşulları altında İstanbul'da ortaya çıkan direniş hareketi açısından önemine vurgu yapılmaktadır. Araştırmanın temel sorunsallarından bir diğeri ise, İstanbul'da yönetimin İtilaf kuvvetlerinden Ankara hükümetine geçmesinin ardından ve 1923 Şeyh Sait ayaklanmasına kadar geçen süre zarfında ortaya çıkan yerel iktidar mücadeleleridir. Bu esnada, şehrin yönetiminin nasıl şekillenmesi gerektiği ve Ankara'daki merkezi hükümetle ilişkileri, iktidar ve muhalefet blokları arasında sertleşen iktidar mücadelelerinin ana eksenini oluşturduğu tartışılmaktadır.